

alles van waarde is weerloos

Ik werkte ooit op Menorah, een paviljoen binnen een groot psychiatrisch ziekenhuis. Laten we er nog eens even een kijkje nemen.

Kleptomane Elly shopt de hele dag; toiletpapier, broodkorsten, gebitten, horloges, servetten en bestek verdwijnen allemaal in haar tas. Een tas die ze verdedigt als een tijgerin. Twee zussen, die in bizarre Huntingtondans zich vloekend niet laten helpen, ook al zijn ze tot achter hun oren nat van de urine. Tiny, die fluisterend haar eten heen en weer beweegt, liggend in haar rolstoel voortdurend glimlacht, maar – met haar 27 kilo – niet eet. Korsakow Marinus, die vastgebonden aan het bed direct na de narcose bij ons is afgeleverd, omdat hij de afdeling in het ziekenhuis afbraak. Chronisch psychotische Mascha met haar dwarslaesie die zich prostitueert voor een pakje shag. Mevrouw S. die dag en nacht op vol volume schreeuwt: "Hellup! Help me nou!" Gerrit die stervende is en na 30 jaren inrichting niemand heeft om bij hem te waken. En dan nog 25 anderen met minstens zulke ernstige problemen. Zo'n afdeling. Waar het werkelijk een kunststukje mag heten als je de tas van Elly leegt zonder vechtpartij, Tiny tot een hapje eten kan bewegen en de zussen in de schone kleren krijgt. Een afdeling zonder toekomst, want Menorah wordt opgeheven. De zorgverzekeraar vindt dat de bewoners naar een regulier verpleeghuis kunnen. Psychiatrisch ongeschoold personeel in schaal 35 moet deze bewoners er maar bij nemen.

Intussen werk ik zo nu en dan op een Paaz, alwaar goedgeschoolde verpleegkundigen in schaal 50 werken. De patiënten voldoen aan veel meer criteria die hun 'marktwaarde' opvijzelen. Ze knappen op, hebben

vaak een baan en een gezin en er komen keurige meneren en vrouwen op bezoek. Op Menorah zag je nooit iemand. Ik vond het werk op Menorah complexer en ook zwaarder. De Paaz maakt winst.

De grootste zak geld gaat naar de mensen met de hoogste marktwaarde, de zorgverzekeraar verdeelt. Zij denkt als de buitenstaander die ze is: IC, acute psychiatrie, tbs, hartbewaking enzovoort, dat is het echte werk. Het prikkelt de fantasie en inspireert tv-series. De groep die niemand kent, die niemand ook zal missen als ze er niet was, de groep waaraan je geen status kan ontlenuen, die je niet beter kunt maken, die groep wordt opgeheven. Het zal je maar gebeuren.

Alles van waarde is weerloos, dichte Lucebert. Dit zou het inspirerende uitgangspunt moeten zijn om de verharding die de zorg is binnengeslopen, te pareren. Het mag toch niet gebeuren dat juist de meest kwetsbaren het kind van de rekening worden?

Menorah staat niet op zichzelf. Op veel meer plaatsen staat juist de zorg voor de meest weerloze mensen op de tocht: thuiszorgmedewerkers worden vervangen door schoonmaakbedrijven, op meerdere plaatsen worden goedopgeleide ziekenverzorgenden vervangen door ongeschoolde helpenden, juist daar waar zeer complexe zorg verleend moet worden. Wij zijn als verpleegkundigen en verzorgenden getuige van wat er gebeurt. We zijn de advocaat van onze patiënten, dat staat zelfs in onze beroepscode. We kunnen en moeten dus voor de patiënten opkomen als zij dat zelf niet kunnen. We voelen ons misschien niet altijd sterk, maar we zijn met veel, machtig veel.

*hartelijke groet,
Mathilde*

Mathilde Bos is docent verpleegkunde en verpleegkundige in de psychiatrie, www.mathildebos.schrijft.nl